

pirmas. Aukojimas. Įžanga

Tai nutiko vieną šiltą rudens rytą, kai pedagogas J. ėjo miško keliu ir, pamatęs duobę, nusprendė joje prigulti. Staiga iš viršaus pradėjo kristi smėlio grumstai. „Tamsta kas būsite?“ – paklausė pedagogas J., tačiau niekas neatsiliepė. Jis gulėjo duobėje, norėdamas sužinoti, kas bus toliau. Ilgą laiką girdėjosi tik ant jo drabužių byrančių žemių garsas. „Ar tamsta norite mane užkasti?“ – paklausė, tačiau atsakymo ir vėl nesulaukė. Pedagogas nesuprato, kodėl žmogus viršuje jam neatsako.

Jis įtarė, kad tai tikriausiai esti žmogus, nes girdėjo, kaip smeigiama į smėlį kastuvo geležtė braižosi į akmenis, o pedagogas J. nežinojo jokio kito gyvo sutvėrimo, kuris gebėtų naudotis šiuo žemės padargu. J. dar kelis sykius paprašė prisistatyti, tačiau jam niekas taip ir neatsakė. Pedagogas J. apsižvalgė: duobė buvo negili – jei jis pasiremtų alkūnėmis, ko gero, pamatytų, kas stovi viršuje; į duobę J. lengvai tilpo visu ūgiu; ji nebuvo labai plati, tačiau J. jautėsi patogiai. Smėlis pakraščiuose atrodė purus, šviesus, buvo malonu laikyti jį delnuose.

Pedagogas J. pagalvojo, kad galėtų išlipti iš duobės ir pasižiūrėti, kas ten per žmogus, bet jis to nedarė, nes bijojo, kad nepažįstamasis išsigąs ir pabėgs, taip ir neprataręs nė žodžio,

o J. nenorėjo, kad tai įvyktų, nes jam buvo įdomu, kodėl tas žmogus viršuje nusprendė jį užkasti.

Pedagogas stebėjo medžių viršūnes ir matė, kaip paskutiniai saulės gaisai palieka dangų. „Ko gero, jau greitai ateis naktis“, – tyliai pasakė J. Smėlis jau buvo apsėmęs jo kojas, J. pabandė vieną sulenkti, bet buvo per sunku. Tačiau jo rankos vis dar galėjo laisvai judėti, todėl pedagogas ėmė lyginti smėlį, nugulusį ant jo kojų, ir piešti jame įvairias figūras. Žemės grumstai, krintą iš viršaus, vis sugadindavo raižomus reljefus, ir pedagogas J. garsiai dūsavo. Jis bandė dalį smėlio susiberiti sau ant pilvo, prilaikyti jį viena ranka, o kita – tvirtinti ir lyginti, tačiau tai pasirodė sunkiau, negu įsivaizdavo. „Ar tamstai būtina berti žemes ant manęs viso? Jei ne, tai gal galite berti žemes tik ant mano kojų?“ – maloniai paklausė jis vis dar tylinčio žmogaus viršuje. Atsakymo, žinoma, nesulaukė, tačiau pastebėjo, kad smėlis iš tikrųjų pradėjo kristi labiau ant kojų, ir dabar jis netrukdomas galėjo formuoti lygų paviršių ant pilvo, o po to raižyti ant jo viską, ko tik geidė.

Netrukus saulė nusileido, ir J. pajuto, kad jam šąla nugarą. Smėlis sunkiai slėgė kojas, ant jų dunksojo aukštas kalnas, kuris slinko per jo pilvą jau siekdamas krūtinę. „Ar dar ilgai tamsta taip darysite?“ – paklausė jis, nors atsakymo jau ir nesitikėjo. Pedagogą šiek tiek erzino, kad jo užmačia ramiai pailsėti duobėje buvo taip sutrikdyta. Jis nežinojo, kiek tiksliai praėjo laiko, tačiau suprato, kad pakankamai daug ir kad žmogus viršuje turėtų pagaliau pavargti ir smėlio ant jo nebepilti. Pedagogas J. suprato, kad tai būtų svarbi akimirka – jis galėtų niekieno netrukdomas išlipti ir grįžti namo, kur tikriausiai jo jau pasigedo. Tačiau nepažįstamasis nepailsdamas bėrė žemes ant vargšo J. Smėlis prislėgė jo krū-

tinę ir darėsi sunku kvėpuoti. Jis pabandė ją nustumti, bet buvo toks išsekęs, kad tik užvertė ant rankos ir po to niekaip negalėjo jos išlaisvinti. Galiausiai pedagogas nutarė šiek tiek pailsėti ir ranką išsikasti vėliau.

Ūmai pedagogui J. pasidarė labai liūdna dėl tokios savo padėties: jis nenorėjo skubotais veiksmais išgąsdinti žmogaus viršuje, rūpinosi, kad tas jaustųsi patogiai dirbdamas savo darbą, o štai nepažįstamasis su juo elgėsi labai nemandagiai – nepasisveikino ir neatsakė nė į vieną klausimą. J. abejojo, ar pats galėtų taip pasielgti su kitu žmogumi. Paprastai jis puikiai sutardavo su aplinkiniais, gebėjo užmegzti pokalbius įvairiomis temomis ir buvo neprilygstamas klausytojas. Pedagogas J. susitaikė su mintimi, kad nepažįstamasis turi atlikti savo darbą iki galo, bet toks jo šaltumas labai skaudino, todėl J. graudžiai pravirko.

Paverkęs J. užsnūdo.

Pedagogas pabudo kažkam greitai perbėgus jo veidu. J. iki kaklo buvo įkalintas žemėje, kyšojo tik viena ranka. Išsigandęs jis konvulsiškai stvėrė saują smėlio ir įdėmiai apžiūrėjo mėnesienoje. „Kas tai galėjo būti?“ – paklausė, bet, neradęs jokio paaiškinimo, paėmė dar saują ir netikėtai išvydo kelias skruzdes, besiblaškančias ant jo riešo. Nepažįstamasis turbūt netyčia pila ant jo smėlį iš skruzdėlyno. Viena skruzdė įkrito tiesiai į akį. „Kokia pasalūnė skruzdė!“ – sušuko J., trindamas akį ir bandydamas skruzdę iš jos iškrapštyti. Nuo purvinų pirštų jo akys pradėjo ašaroti, ir pedagogas J. sunkiai suvaitojo. Jei jau jam lemta būti užkastam, tai bent kad greičiau nepažįstamasis kastų.

Netikėtai J. prisiminė, kad į kelnes turi įsivėręs tvirtą odinę diržą, kurį jam dovanojo tėvas. Diržas buvo juodas, su

patogia sagtimi, ir J. pagalvojo, kad jis būtų tinkama dovana nepažįstamajam, kuris mainais gal paaiškins, kodėl nusprendė J. užkasti. Laisvą ranką jis ėmė raustis prie diržo. Kvėpuoti darėsi vis sunkiau, o ir diržo niekaip nepasiekė. „Viskas per mano kvailą ranką“, – pamanė pedagogas ir nubaudė ją palaidodamas po smėliu. Buvo liūdna, kad per tą ranką jis dabar ne tik iki nosies užkastas, bet ir negali nieko pasiūlyti nepažįstamajam.

Kai jau atrodė, kad pedagogas J. amžiams pasmerktas liūdėti dėl savo netikėlės rankos ir kad nieko įdomaus nebegali įvykti, ant jo ėmė byrėti žvyras.

Nepažįstamasis, ko gero, bekasdamas pasiekė labai gilius sluoksnius, kad jau mėtosi akmenimis. J. džiaugėsi jo sveikata ir uolumu – jo vietoje turbūt seniai būtų prisėdęs pailsėti. J. mintyse spėliojo, ar nepažįstamasis mato jį, ar mato, kad J. jam šypsosi, ar mato, kaip žaidžia, stengdamasis išvengti į akis krintančio žvyro, ar mato, kaip juokiasi, kai pasiseka. O gal jis tik kasa ir kasa, nes turi užkasti, ir nieko daugiau, ir pyksta gal, kad pedagogas J. žaidimu laiko jo rimtą darbą. Ir pedagogui staiga pasidarė pikta, ir daugiau nebesišypsojo bevardei juodumai viršuje, tik niūriai žiūrėjo į krintančius ir puriame smėlyje dingstančius akmenis.

Galiausiai pedagogas J. pavargo kovoti. Jis įkvėpė žemės kvapo ir užsimerkė. Po smėliu buvo šalta ir sunku. Staiga pedagogas pajuto, kad nepažįstamasis beria smėlį jam ant veido. „Tai štai ji – pabaiga“, – pagalvojo J. ir nusišypsojo. Vis sunkiau ir sunkiau darėsi kvėpuoti, jis krito ir krito į beribę tamsą, o grumstai biro ir biro, „Kodėl aš?“ – dar paklausė, ir nepažįstamasis visiškai jį užvertė žemėmis. Kaip kokį neprasikalusį daigą.

antras. Apsaugotieji.
arba Vestuvės miestelyje, kurio
pavadinimas prasideda raide K.

Niekas nežino ir dabar negalėtų pasakyti, kas pranešė, jog pedagogas J. nebegyvas, o kadangi visi suprato, kad tokiais dalykais nejuokaujama, žmonės, susirinkę į pedagogo J. motinos M. ir patėvio U. vestuves, net neregėję tuo įtikėjo. Pedagogo motina M. nualpo tiesiai prie altoriaus, o jos būsimasis vyras nerangiai bandė ją pakelti, mat šeštą mėnesį besilaukianti motina M. buvo sunki. Mindamas ant balto jos suknelės šilko, patėvis U. vargais negalais nutempė M. ir, padedamas kitų susirinkusiųjų, paguldė aukštiełninką ant suolo, o rankas sudėjo ant krūtinės.

Patėvis U. pasijunta kvailokai.

Vandens, atneškite vandens, sušuko jis susirūpinęs ir priklauptė šalia savo būsimos žmonos.

Gali būti, jog žinia apie jo netikro sūnaus mirtį esti pranašiška, tai galbūt ženklas, jog šios vedybos yra klaida. Kai motina M. atėjo į jo kambarį rūkydama mėtinę cigaretę, jis suprato, kad ji nusiteikusi ryžtingai. Kodėl rūkai, kas atsitiko, paklausė jis tada. Aš laukiuosi, atsakė ji. Tai turėjo būti ketvirtas jų vaikas. Kodėl rūkai, jau kitu tonu paklausė jis, tai gali pakenkti, nes tu esi šventovė. Aš esu šventovė, pareiškė ji tada, todėl tu mane vesi. To tai jis tikrai nesitikėjo.

– Gerai, – sutiko patėvis U., nors nujautė, kad tai nebus gera.

Visas jo vyriškumas šaukė, jog tai klastingi spąstai, ir ji galiausiai suėš jį kaip ragana, išsikepusi ant laužo, bet jis kažkodėl to nepaisė, lyg būtų stebuklinės pasakos herojus,

tris kartus perspėtas ir nepasimokės, nes yra: narsus. Narsusis herojus U.

Dabar, palinkėš virš motinos M. ir žiūrėdamas pro jos lūpų kamputį tįstančią seilę, jis pasijuto esąs absoliutus kvailys, vyriško orumo ir garbės netekęs ambicingas idiotas, aiškiai paveiktas moteriškos suktybės ir kerų – niekaip kitaip nepaaiškinsi jo keisto pasiryžimo vesti. Žvelgdamas į motiną M. nutrintų ir nuklupėtų medinių bažnyčios grindų fone, patėvis U. apgailestavo, kad tuoj, po keleto minučių, amžiams prarasias galimybę patirti saldų malonumo nuomarį su kitomis moterimis.

– Mano sūnus, mano pirmagimis.

Mano sūnus, mano pirmagimis, suvaitojo motina M. ir lėtai atsimerkė. Patėvis U. tuojau pat patikrino, ar jos vyzdžiai reaguoja į šviesą. Jis žinojo, kad yra stebimas.

Patėvis U. vis dar galvoja, kad pedagogo J. mirtis yra blogas ženklas.

– Mieloji, ar gali atsikelti, – paklausė jis ir švelniai truktelėjo motiną M. už rankos. – Gal mums derėtų atšaukti vestuves? Nukelti? Dėl tavo būsenos.

Motina M. apsiblaususiomis akimis nužvelgė nusigandusius ir nusiminičius svečius. Mergaitė, turėjusi barstyti gėles nuotakai iš paskos, išsigandusi ją stebėjo, rankoje gniauždamą jau apvytusios rožės žiedą; keli žiedlapiai nubyrėjo ant žemės.

Motina M. galvoja, kad pedagogo J. mirtis jos vestuvių dieną yra atsitiktinumas.

– Viskas gerai. Tęskime, – pasakė motina M. ir, įsikibusi į patėvį U., grakščiau, kiek leido jos padėtis, atsistojo.

Motina M. yra ryžtingesnė negu patėvis U., bet ne visada.

Ar svečius apstulbino toks netikėtas sprendimas ir lemtingas siužeto posūkis? Taip. Kažkuris minioje aiktelėjo, kažkuris nepatikliai palingavo galva, kažkuris persižegnojo; kažkuris apsidžiaugė, nes jau seniai svajėjo pasilinksinti, kažkuris nusiramino, nes jau buvo beišsigąstęs, jog krikščioninis servizas nupirktas veltui. Keturi žmonės demonstratyviai išėjo, nes per daug gerbė patį mirties faktą. Duslus durų trenksmas rikošetu nuaidėjo po patėvio U. sąmonės užkaborius ir kemsynus, atrodė, tarsi negailestinga likimo ranka jį stumtelėjo į karstą ir užvožė dangtį.

Patėvis U. nenori vesti motinos M., nes bijo, kad santuoka jį suvaržys ir atims visą jo žavesį.

Bažnyčios vargonininkas Č., racionalus bejausmis senis, nieko nelaukdamas, užgrojo motinos M. užsakytą giesmę, ir ši, nusipurčiusi nuo sijono dulkes, pasipurenusi garbanas, jau stovėjo bažnyčios gale ir ryžtingai šypsodamasi laukė, kada galės žengti į taktą. Patėvis U. rymojo prie altoriaus stebėdamas link jo artėjančią būsimą žmoną. Kartu su ja žingsnis po žingsnio artinasi ir jo nusivylimas.

Patėvis U. staiga sumąsto gudrią išeitį.

– Sustokite, – sušuko jis. – Susimildami, sustokite.

Vargonininkas Č. piktai trinktelėjo per klavišus, motina M. sustingo, susirinkusieji nuščiuvo, o lauke nerimastingai suprunktė į karietą pakinkytas arklys.

– Žiedai, jie išsinešė žiedus, mes negalime tuoktis.

Motina M., mostelėjo vargonininkui Č., kad jis grotu toliau, o pati, nepadoriai aukštai pakėlusį sijoną, išbėgo iš bažnyčios.

Patėvis U. galvoja, kad jo planas visai neblogas.

Patėvis U. pamažu rimsta, išpuoštas altorius jam atrodo

gražus, gėlių aromatas malonus ir mielas, primenąs vaikystę, pievas, primenąs paauglystę ir kai kurias moteris; žvakių švieša jaukiai šildo ir ramina, patėvis U. mieguistai žvelgia priešais save ir galvoja, kad jo planas tikrai visai visai neblogas.

Svečiai lūkuriuoja, nugrimzta į kasdienes mintis, pamiršta, ko čia susirinko, kai kurie patylomis apkalba kaimynus.

Staiga atsilapojusios durys nutraukė visų rimtį, o į bažnyčią purvinais bateliais sugrįžusi motina M. nubėgo tiesiai prie apspangusio patėvio U. ir įdėjo jam į delną du žiedus, išlietus iš jos senelės aukso.

– Šiandien aš viską matau, – pasakė motina M.

Patėvis U. galvoja: koks aš nevykėlis, ką aš dabar darysiu.

Motina M. galvoja: aš puiki, aš viską galiu.

Vargonininkas Č. ėmė skubiai groti motinos M. užprašytą giesmę, nes bijojo, kad šios vestuvės gali niekada nesibaigti.

Patėvis U. sukandęs dantis žvelgia į vėl muzikos ritmu prie jo artėjančią motiną M.

Viliojanti perspektyva būti gurmanu, mėgautis moterimis kaip aukščiausios rūšies vynu, gurkšnis po gurkšnio, rinktis iš plataus asortimento, iš įvairiausių rūšių, įvairiausių kokybių, laviruoti nuo jauno prie seno, nuo saldaus iki pusiau sauso ir sauso, patirti plačią ir įvairialypę skonių paletę, mėgautis aromatu ir svaigintis tuojuo negrįžtamai pradings.

Patėvis U. pasineria į gilius apmąstymus.

Jeigu kiekvienos šventės šeimininkas pirmiau vaišina geresniu vynu, o svečiams įgėrus įpila prastesnio, iš kur patėviui U. žinoti, kokį vyną dabar jis gers? Gal kas nors sumaišė statines, gal geriausias ir skaniausias vyno gurkšnis jo dar tik laukia, gal kaip tik šią akimirką kas nors pavertė vandenį vynu, jam skirtuoju, o jis to nežino?

Patėvis U. randa įtikinamą kontrargumentą.

Kontrargumentas:

kita vertus, geriausi vynininkai, keliaujantys po gražiausius ir egzotiškiausius pasaulio užkampius, ragaudami ir mėgaudamiesi vietos šedevrais, argi jie nesiveža lagamine pienių vyno – įprasto ir patikimo?

Patėvis U. nusišypso, jis didžiuojasi savo išmintimi; tai jo patrauklumo šaltinis.

Meilė kantri, meilė maloninga, ji nepavydi <...> nesuinteresuota. Ir patogi. Patėvis U. užmovė žiedą ir santūriai, tačiau ir kiek valiūkiškai, pakštelėjo žmonai į skruostą.

trečias. Atradusieji. arba Paskutinis liudijimas

Jam pareiškė, kad jis nepakankamai uoliai atlieka savo užduotis darbe, todėl pedagogo J. tėvas V. bus pažemintas pareigose. Tėvui V. tai buvo didelis smūgis, nes, jo manymu, jis buvo pats entuziastingiausias, atsakingiausias ir labiausiai atsidavęs žmogus visoje įmonėje; jam patikėtoms užduotims skyręs daug asmeninio laiko; dėl darbo dažnai praleisdavęs svarbias šeimos šventes; be to, skųsdavosi retai: kantriai įveikdavo visus sunkumus apie juos niekam nepasakodamas.

Nes tai buvo jo našta.

Todėl žinia, kad yra taip nuvertintas, jį labai įskaudino.

Tėvas V. išklaušė savo vadovo. Nepratarė nė žodžio, neišdavė savo apmaudo. Per daugelį metų buvo įgudęs slėpti emocijas.

Grįžęs namo jis tylomis persirengė, stengdamasis elgtis kaip paprastai, tačiau pedagogo J. senelė, tėvo V. motina, vis tiek kažką pastebėjo.

– Šiandien tu elgiesi įtartinau, – pasakė ji, senelė Šd.

Nors buvo daugiau negu pusamžis vyras, tėvas V. gyveno pas savo motiną ir jiedu retai kalbėdavo apie tėvo sūnų pedagogą J. Tai buvo neliečiama tema. Mat senelė Šd. niekaip negalėjo susitaisyti su mintimi, kad jos anūkas negimė santuokoje, o tėvas V. buvo per drovus kalbėti tokiomis intymiomis temomis.

Mūsų pasakojimas apima kelias dienas, ir šią akimirką pedagogo J. dar yra gyvas.

Taigi, nė nenujausdama artėjančios anūko mirties, senelė Šd. akylai stebėjo savo sūnų, pasakė: šiandien tu elgiesi įtartinau, ir laukė, ką jis atsakys.

Tėvas V. nemėgo mamai meluoti ir stengdavosi tai daryti kuo rečiau: tik ekstremaliose situacijose. O ši situacija kaip tik tokia ir buvo. Jis sugalvojo jai pasakyti, kad išėjo atostogų ir ruošiasi paviėšėti pas dėdę S., mamos brolių, kalnų trobelėje.

– Jis sakė, kad jam reikia pagalbos, nes jis pats vienas negalys prisikapoti malkų visai žiemai, – pridūrė tėvas V.

Senelė Šd. nepatikliai jį nužvelgė ir uždavė keletą svarbių klausimų: ar įmonė atostogas apmokės? Ar jis tiksliai žino, kiek jam liks neišnaudotų laisvų dienų? Ar priminė apie jas savo vadovui? Ar pastebėjo, kad vonios kambaryje sugedęs čiaupas? Pamažu ji patikėjo V., tačiau vis tiek nesidžiaugė, kad sūnaus nebus namuose. Ji skundėsi sąnarių skausmu kairėje kojoje ir jai dažnai prirėkdavo pagalbos. Be to, jai atrodė nepriimtina, kad tėvas V. taip paprastai išvažiuoja pas

dėdę dirbti sunkaus darbo, kuris neatneš nei V., nei jai konkrečios naudos.

– Liepk savo dėdei įdėti bent kelias malkas į krepšį – mums jų gali prireikti, – įsakė ji.

Ji buvo labai pragmatiška moteris, o gyvenimas ją buvo išmokęs, kad gerų progų negalima praleisti.

– Be to, vakar taip ir nepadėjai man aprišti obels. Kad žievės neapgraužtų kiškiai, – dar papriekaištavo. – Turėsime tai padaryti šiandien. Aš rišiu, o tu stovėsi šalia, jei man prireiktų pagalbos.

V. motina visus namų ūkio darbus atlikdavo pati, nes nepasitikėjo V. gebėjimais, tačiau ir neapsikęsdavo su mintimi, kad jis visai nedalyvaus procese.

Tėvas V. stovėjo šalia, kol senelė Šd. rūpestingai apraišiojo obels kamieną eglišakiais. Senelei Šd. jo pagalbos neprireikė, tad jis galėjo apmąstyti šiandienos naujienas, kurios jį liūdino ir kėlė vis didesnę apmaudą bei širdgėlą. Jo nerimastinga tylą neliko nepastebėta senelės Šd., ją pradėjo erzinti, kad sūnus nieko nedaro.

– Ko stovi be darbo? Iš tavęs jokios naudos. Eik pažiūrėti, ar šuo turi vandens.

Daugybę metų jie augino šunį Dzeusą, todėl dabar, kai klusniai nuėjęs prie būdos ir išvydęs, kad šuo guli sustingęs ant jau pašalusios velėnos, – artėjo žiema ir naktys buvo šaltos, – V. turėjo nusiminti. Tačiau, didelei savo nuostabai, jis pajuto ne gailestį, o pavydą.

Mes beveik nieko iš jo nereikalavome, pagalvojo tėvas V. Jis visai nekaltas, kad nudvėsė mūsų neišspėjęs: tai buvo jo laisvė. Laisvė gyventi ir laisvė mirti taip, kaip pats to norėjo.

Ir tada V. suprato, kad tikra palaima būti šunimi.

Koks protingas Dzeusas, jis išėjo be jokios žmogiškos pompastikos, dar pasvarstė tėvas V.

Jis pranešė motinai, kad šuo nudvėsė; jau senokai, nes buvo prišalęs prie žemės. Senelė Šd. buvo labai nepatenkinta. Ją domino, ar Dzeusas suėdė maistą, kurį jam padėjo ši rytą (paaiškėjo, kad ne, ir ji nuoširdžiai supyko, nes tai reiškė, kad maistas išeikvotas veltui), o po to ėmė niurnėti, kad šunį bus sunku pakasti, nes žemė jau kieta. Dar padūsavusi, ji atsinešė kastuvą, kirvį, iškirto duobelę prie aprištos obels ir liepė V. įdėti šuns kūną, dėmesingai prižiūrodama, kad jis viską padarytų tinkamai. Tada užvertė duobę žemėmis.

– Bus traša, – pareiškė ir nulindo į rūšį padėti į vietą kastuvo ir kirvio.

Ryte tėvas V. paskambino į darbovietę ir pranešė į darbą nebegrišiąs, tegul niekas neieško. Tai buvo ryžtingas sprendimas ir jis žinojo, kad nebegali trauktis, nes kelio atgal nėra. Vylėsi, kad motina nesužinos apie apgavystę. Kita vertus, jis tvirtai apsisprendė tapti šunimi ir tikėjosi, kad ilgainiui jam pavyks nuslopinti kaltės jausmą, kuris dabar kaip didelis gumulas spaudė gerklę, nes šunys, tikėjosi jis, kaltės nejaučia.

Tėvas V. nuėjo į gretimą namą pas kaimynę ponią M. Jis nupasakojo poniai M. savo padėtį ir paklausė, ar galėtų apsigyventi tuščioje būdoje, išpraustoje tarp netoliese esančių garažų. Ponia M. buvo maloni moteris ir už nedidelį mokestį sutiko padėti. Tėvas V. turėjo susitaupęs pinigų, jei motinai pablogėtų kairės kojos sveikata. Dabar jis jautė dar didesnę kaltę, tačiau kitos išeities nebuvo.

Jis sumokėjo poniai M., kad kas rytą atneštų jam kiaušinienės su kumpiu. Paaiškino, kad nuo šiol negalėsias su ja kalbėtis, nes šunys nekalba.

Taip pat prisaiškino ponią M., kad jokia būdu niekam neprasitartų, jog jis tapo šunimi ir gyvena šioje būdoje. Galiausiai paprašė pritvirtinti prie jo kaklo grandinę, priklausiusią prieš tai čia gyvenusiam šuniui.

Ponia M. buvo maloni moteris ir, išsiderėjusi papildomą nedidelę priemoką, su viskuo sutiko. Ji patikino, kad tai nepridarys jai jokių nepatogumų. Tėvas V. atsigulė į būdą. Jis džiaugėsi, kad viskas taip sklandžiai vyksta.

Būda buvo ankštoka.

Be to, buvo vėsu, nes artėjo žiema.

Tačiau tėvas V. apie tai daug negalvojo – naujas, dar nepažintas laisvės pojūtis maloniai svaigino, ir V. susigūžęs kiūtojo būdos kampe. Vakare poniai M. atnešė jam dubenėlį šilto pieno ir pakasė paausį. V. išgėrė pieną, nes jau buvo išalkęs. Laikas slinko labai lėtai, jis nebuvo prie to pratęs, nes visada atsakingai ir daug dirbdavo, ir laisvo laiko tiesiog neturėdavo. Dabar jis suprato, kad turi juo mėgautis, nes tai yra naujas gyvenimas be jokių rūpesčių ir atsakomybės, kuri jį smaugė daugybę metų. Ryte poniai M., kaip jiedu ir buvo susitarę, atnešė keptos kiaušinienės su kumpiu. V. labai apsidžiaugė ją išvydęs ir gavęs maisto, nes beveik visą naktį negalėjo užmigti: artinosi žiema ir naktys buvo labai šaltos. Jis džiugiai nusišypsojo. Ponia M. taip pat nusišypsojo ir nuėjo.

Jam pasirodė, kad per greitai.

Kiaušiniene greitai baigėsi.

Kiaušiniene greitai per greitai.

Tėvas V. prisiminė, kad šunys ne šiaip sau laikomi – jie saugo ir gina namus – todėl ėmė sergėti kiemą. Po kiek laiko jam pasidarė nuobodu; be to, pastebėjo, jog grįžta prie seno įpročio prisiiimti atsakomybę už kitus, o būtent jį ir stengėsi išguiti iš savo gyvenimo.

Ponia M. nepasirodė nei per pietus, nei vakare. Ji turbūt labai užsiėmusi, nes yra maloni ponia. Turbūt jai iškilo neatidėliotinių rūpesčių ir nevalia jos kaltinti, galvojo V.

Nubudo ryte; kaklą skausmingai maudė. Išsirangęs iš būdos rado dubenėlyje kiaušinienės. Kumpio nebuvo, todėl V. dar kartą dingtelėjo, jog ponia M., ko gero, turi daug rūpesčių, tačiau kokia ji maloni, kad nepamiršo apie jų susitarimą.

Kiaušinienė buvo atšalus.

Bet V. buvo per daug alkanas, kad apie tai galvotų.

Diena buvo ilga ir nuobodi. Maždaug per pietus atėjo būrys vaikų ir iš jo juokėsi. Jis norėjo su jais pakalbėti, pasi-juokti kartu, tačiau šunims taip elgtis nevalia. Vienas vaikas skaudžiai jį tąsė už grandinės, kitas trankė lazda, trečias su šaka durstė šonus, kol lange pasirodė moters siluetas ir griežtai pakvietė juos namo.

Tėvas V. ramino save: labai gerai, jog žmonės elgiasi su juo kaip su šunimi, neišskirdami jo iš kitų šunų – juk jis to ir siekė. Jis pažvelgė į daugiabučio langus. Artėjo žiema ir anksti temo; namai spinduliavo ramybę. V. įsivaizdavo, kaip dabar ten jauku, kaip šilta lovoje ir koks skanus maistas. Tačiau prisiminė, kad dabar jis esąs kur kas laimingesnis, o tai daug svarbiau už visus nepatogumus.

Kitą dieną atėjusi ponia M. apšaukė jį, kodėl nepranešęs, jog į namus įsilaužė vagys. Jie išnešė gražų sviestuvą, kuri

ji paveldėjusi iš proprosnelės. Jai jis buvęs labai brangus, todėl poniam M. nuėjusi į senelės Šd. butą ir pasiėmusi jo šviestuvą, nes pagal visus logikos dėsnius, teigė ji, dabar jis esąs jos.

– Pagal visus logikos dėsnius šitas šviestuvą dabar priklauso man.

Jis nieko neatsakė, nes šunys nekalba.

Tačiau poniam M. pamiršo jį pamaitinti.

Nepasirodė ji ir kitą dieną.

Po keturių dienų ji įdėjo į dubenėlį supelijusios duonos, apipylė vandeniu ir išėjo nieko netarusi, piktai sučiaupusi lūpas ir dar pikčiau dėbelėjusi į jį pro blakstienas. Dar po kelių dienų atnešė tik seną sudžiūvusį kaulą ir pareiškė, kad daugiau nieko nesitikėtų, nes tai, ką jai sumokėjo, tebuvo vargani pinigai, o ji negalinti išlaidauti. V. nepaaiškino jai galįs mokėti daugiau, nes buvo šuo.

Jam dingtelėjo, kad šunys gal net negalvoja žodžiais kaip žmonės. Koks tuščias ir beprasmis yra žodžių apvalkalas ir kokia neįkalinama mintis, viskas, ką jautė, visada buvo tik šalia to, ką sakė. Ir jis apsisprendė daugiau nebegalvoti. Nuo šiol būsiu pats tikriausias šuo, puskutinį kartą pamąstė tėvas V.

Jis gulėjo prie savo būdos ir tuščiai žvelgė į dangų. Krito pirmosios snaigės. Tėvas V. žiūrėjo į jas palaimingai merdėdamas. Jis nežinojo, kad pagaliau yra tik žmogus.